

Права Людини в Україні
Інформаційний портал Харківської правозахисної групи

PDA

WAP

RSS

Українська | Русский | English

ХПГ | Заява до приймальні | Форум | Контакти | Підписатися на розсилку новин

увійти | реєстрація | забув пароль

Сьогодні 22.06.2010 17:30
(за Київським часом)

Навігація

- » Головна
- » Рубрикатор новин

Періодика

- » Права людини
- » Громадянська освіта
- » Свобода висловлювань і приватність

Дослідження

- » Конституція і права людини
- » Запобігання катуванням та жорстокому поводженню
- » Право на свободу та особисту недоторканність
- » Право на справедливий суд
- » Право на приватність
- » Доступ до інформації
- » Свобода вираження поглядів
- » Свобода мирних зібрань
- » Запобігання дискримінації
- » Права осіб, позбавлених волі
- » Права військовослужбовців
- » Впровадження норм європейського права
- » Служби безпеки в умовах конституційної демократії
- » Комплексне дослідження стану прав людини в Україні
- » Що таке правозахист?
- » Громадянське суспільство
- » Дисидентський рух

Документи

- » Документи ООН
- » Виклад фактів у галузі прав людини
- » Документи Ради Європи
- » Документи ОБСЄ
- » Європейський Суд з прав людини. Рішення щодо України

Довідки та посилання

- » Організації
- » Наші друзі в інтернеті

- » Видання ХПГ
- » Викладання прав людини
- » Правові коментарі
- » Судова практика
- » Практика правозахисту
- » Кампанії
- » Архів

Свобода
мирних
зібрань

Права дітей

національна
освітня
програмарозуміємо
права
людиниПеріс Гром Рубр **Історія та права людини****Шкільна історія очима істориків-науковців**

20.10.08

версія для друку »

*Матеріали Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України
Упорядкування та редакція Наталі Яковенко
Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 2008*

Збірник містить запис дискусії над сучасними шкільними підручниками з історії України, що була організована за ініціативою Українського інституту національної пам'яті 19-21 жовтня 2007 року; доповнюють цей текст кілька статей, написаних у розвиток висловлених на дискусії точок зору. Учасники дискусії, дванадцять відомих істориків з різних міст і наукових середовищ, проаналізувавши тексти понад десяти шкільних підручників з грифом Міністерства освіти і науки України, прийшли до невідомого висновку: навчальна література з історії не відповідає ані станом сучасної історичної науки, ані європейським критеріям історичної дидактики, ані, врешті, теперішнім потребам українського суспільства. Вважаючи підручник національної історії за один із найважливіших стартових майданчиків формування ідентичності молоді людини, учасники дискусії запрошують до обговорення висловлених тут міркувань і пропозицій не лише освітянську спільноту, а й якомога ширші кола громадськості.

* * *

Зміст

Запис дискусій Робочої наради з моніторингу підручників історії України для середніх шкіл:

I. Обговорення концепції підручників у цілому**II. Обговорення спірних аспектів (на прикладі конкретних підручників)**

*Підсумковий протокол Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України
(див. нижче)*

Список підручників, проаналізованих учасниками наради (див. нижче)

Костянтин Баханов. Проблема ідейної та понятійної послідовності у підручниках.

Леонід Зашкільняк. Історія і соціальне замовлення (на прикладі шкільних підручників з історії)

Георгій Касьянов. Підручники з історії України у світлі критеріїв Міжнародної мережі дослідження підручників.

Мар'ян Мудрий. Тема „колоніального статусу” України у підручниках з історії

Олександр Удод. Шкільний підручник як історіографічне явище

Наталя Яковенко. „Образ себе” – „образ Іншого” у шкільних підручниках з історії

* * *

Учасники дискусії:

Н. М. Яковенко – голова групи з моніторингу підручників історії України для середніх шкіл, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії Національного університету „Києво-Могилянська академія”;

О. А. Удод – секретар групи з моніторингу підручників історії України для середніх шкіл, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу української історіографії та спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАН України,

К. О. Баханов - доктор педагогічних наук, професор, проректор Бердянського державного педагогічного університету;

В. Ф. Верстюк – доктор історичних наук, професор, директор департаменту національної пам'яті та історичного аналізу Українського інституту національної пам'яті, завідувач відділу Української революції 1917-1920 рр. Інституту історії України НАН України;

В. А. Гриневич – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України;

Л. О. Зашкільняк - доктор історичних наук, професор, заступник директора Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України;

Г. В. Касьянов - доктор історичних наук, завідувач відділу сучасної історії і політики Інституту історії України НАН України;

О. Є. Лисенко - доктор історичних наук, завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України; В. А. Мороз – начальник видавничого відділу Українського інституту національної пам'яті;

М. М. Мудрий – кандидат історичних наук, доцент Львівського національного університету ім. Івана Франка;

О. Й. Павлишин - кандидат історичних наук, доцент Львівського національного університету ім. Івана Франка;

В. М. Хмарський - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.

* * *

Список підручників, проаналізованих учасниками наради

1. Бандровський О.Г., Власов В.С. Історія стародавнього світу: Підручн. для 6-го загальноосвіт.навч.закл. – К.: Генеза, 2006. – 256 с.
2. Власов В.С., Данилевська О.М. Вступ до історії України: Підручн. для 5 кл. загальноосв. навч. закладів. / За заг. ред. Ю.А. Мицика. – К.: Генеза, 2005. – 200 с.
3. Власов В. Історія України: Підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / За ред. Ю.А. Мицика. – К.: Генеза, 2004 – 256 с.
4. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2007. – 280 с.
5. Голованов С.О., Костирко С.В. Історія стародавнього світу: Підруч. для 6-го кл. – К.: Грамота, 2006. – 296 с.
6. Мисан В.О. Вступ до історії України: Підручн. для 5-го кл. загальноосв. навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 184 с.
7. Реєнт О., Малій О. Історія України. Кінець XVII – початок XX століття: Посібн. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2003. – 224 с.
8. Турченко Ф.Г., Мороко В.М. Історія України. Кінець XVII – початок XX століття: Підруч. для 9 кл. загальноосв. навч. закл. – К.: Генеза, 2006. – 424 с.
9. Турченко Ф.Г., Панченко П.П., Тимченко С.М. Новітня історія України (1929 – початок XXI ст.): Підручник для 11-го кл. серед. загальноосв. навч. закл. – Вид. 5-те, доопрац. й допов. –

К.: Генеза, 2006. – 384 с.

10. Турченко Ф.Г. Новітня історія України.. Частина перша. 1914-1939: Підруч. для 10-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Вид. 3-тє, виправл. та допов.– К.: Генеза, 2002. – 352 с.

11. Шалагінова О.І., Шалагінов Б.Б. Історія стародавнього світу: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Пед. преса, 2006. – 288 с.

12. Смолий В.А. История Украины: учебник для 7 класса общеобразовательных учебных заведений / В.А. Смолий, Степанков В.С. - К.: Генеза, 2007. - 232 с.

* * *

Підсумковий протокол наради з моніторингу шкільних підручників історії України

Слухали: підсумки Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України (список проаналізованих підручників додається).

1. Зроблено загальний висновок про те, що шкільні підручники з історії України відповідають чинній нормативно-правовій базі (державному стандарту й навчальній програмі), однак, на жаль, не відповідають ні сучасному стану історичної науки, ні потребам суспільства. Відсутність концепції історичної освіти в Україні та недостатній зв'язок учених з авторами підручників призвели до низки суттєвих недоліків концептуального та методологічного характеру, а саме:

- Підручники міфологізують походження українського народу й змішують поняття етносу та нації, представляючи буття нації як безперервний з прадавніх епох, лінійний і телеологічний процес;
- У підручниках домінує політична та мілітарна історія, описана з соціологічної перспективи – без уваги до людського фактору, поведінкових мотивацій різних суспільних груп та способів організації таких груп у самоврядні спільноти й інші форми громадянського суспільства;
- Підручники тиражують „песимістичне” уявлення про Україну як простір з безперервним – від XIII до XX століття – „колоніальним статусом”, прищеплюючи комплекс меншовартості й відчуття цивілізаційної та соціальної маргінальності українців;
- Українське суспільство на сторінках підручників представлене не як мозаїка соціальних груп та прошарків з властивими кожній групі інтересами й життєвими стратегіями, а як, головним чином, пригноблені низи; логічним наслідком цього стає притаманна підручникам апологетизація народних бунтів і повстань, а по суті - схвалення анархічної, асоціальної моделі поведінки;
- Підручники педалюють на етноцентричному баченні історії, практично повністю нехтуючи засадами поліетнічності, мультикультурності та поліконфесійності, хоча це належить до пріоритетів сучасної шкільної дидактики у відкритих суспільствах;
- Підручники спрямовані на механічне засвоєння знань, вони не подають навіть у старших класах різних точок зору на певні події та явища, себто не розвивають навичок самостійного критичного мислення;
- В абсолютній більшості підручників трапляється некоректне вживання понять і термінів, непродумані формулювання, врешті – просто фактографічні помилки й ляпсуси;
- Підручники надто часто грішать пропагандистською риторикою, недоречною у навчальній літературі.

2. У ході аналізу підручників оприявнилася низка організаційних проблем, а саме: відсутність незалежної експертизи, недосконала процедура грифування, брак тренінгів для вчителів та авторів підручників.

Ухвалили:

1. Проводити засідання групи з питань моніторингу підручників регулярно за організаційної підтримки Українського інституту національної пам'яті.
2. Внести пропозиції Міністерству освіти і науки України про потребу: 1) запровадження змін у державному стандарті й навчальних програмах з історії України і всесвітньої історії; 2) розробки нового положення про грифування навчальної літератури з паралельним унормуванням процедур незалежної анонімною експертизи підручників; 3) розповсюдження на всі підручники, що претендують на гриф МОН, вимогу їхнього обов'язкового наукового редагування провідними істориками-науковцями; 4) внесення змін до положення про конкурс

навчальної літератури, запровадження практики замовлення підручників провідним історикам-спеціалістам; 5) укладання національного банку підручників з історії, відновлення в усіх вищих навчальних закладах України викладання історії України; 6) створення самостійного підрозділу МОН, який би опікувався підручниками (Інститут сучасного підручника чи Інститут навчальної літератури); 7) запровадження системи тренінгів для вчителів та авторів підручників на базі обласних інститутів післядипломної освіти.

3. Просити керівництво Українського інституту національної безпеки обміркувати організаційні та фінансові можливості проведення міжнародної конференції з проблем представлення важкої спадщини ХХ століття у дидактиці;

4. За результатами Робочої наради з питань моніторингу підручників видати брошуру під робочою назвою "Академічні історики читають шкільний підручник з історії" та провести її широке обговорення серед зацікавленої громадськості.

* * *

ДИВИСЬ ТАКОЖ:

- [Одчайдушна слава](#)
- [Підручники з історії України знову перепишуть](#)
- [Викладання історії в контексті сприяння демократичним цінностям і терпимості](#)

© 1999-2010 khpg.org

Сайт створений за сприяння Міжнародного фонду "Відродження" та Національного фонду підтримки демократії (США)

При використанні будь-яких матеріалів з сайту посилання на джерело інформації обов'язкове

